

И Н Ф О Р М А Ц И Я

за приятелската среща между другарите
Тодор Живков и Леонид Брежнев, състояла
се на 14 август 1978 год. в Крим

1. Няколко лични предварителни думи

Приятелската среща и разговорите между другарите Тодор Живков и Леонид Брежнев се състояха, както знаете, на 14 август в Ялта. Тази година др. Брежнев, заедно с кандидат-члена на Политбюро и секретар на ЦК на КПСС – Константин Черненко и със своя помощник Анатолий Блатов, дойдоха във випата, в която почиваше др. Тодор Живков. Беседата премина в обстановка на непринуденост, сърдечност и братство, в обстановка на пълно взаимно разбирателство. И този път съветските другари и особено др. Брежнев изразиха към др. Живков своите трайни и искрени чувства на дълбоко уважение и внимание, на изключителна лична дружба и приятелство, желанието си да чуят мнението на др. Живков.

В началото др. Леонид Брежнев прочете своето изказване, което беше предварително написано. След него се изказа и др. Тодор Живков. Но на сегашната Кримска среща др. Т. Живков възприе по-друг подход. На предишните Кримски срещи др. Живков устно, без написан текст, излагаше въпросите, които искаше да постави. В Ялта през двата

дни на почивка, докато чакаше деня на срещата, той реши да измени подхода за своето изказване. Др. Живков през тези два дни предварително подготви своето изложение по двустранното българо-съветско сътрудничество в писмена форма и на срещата го прочете. Освен това, пак през тези два дни, той подготви в писмен вид и на срещата предложи за обсъждане още един документ "Някои съображения във връзка с организацията и координацията на сближаването на Народна република България със Съветския съюз". И двата писмени документа другарят Живков връчи на другаря Брежнев. Преди да прочете тези два документа др. Т. Живков устно взе отношение към информацията на др. Брежнев и постави още някои въпроси.

Изказванията, които другарите Леонид Брежнев и Тодор Живков направиха на сегашната своя Кримска среща, ще предадем по наши, нестенографски записки, и то в същата последователност, както бяха произнесени.

Пристъпвам към изложение на беседата.

II. ИНФОРМАЦИЯ НА ДРУГАРЯ ЛЕОНИД БРЕЖНЕВ

Много се радвам, че се виждам с теб, скъпи Тодоре. Признавам, че се надяхах да се видим по-рано. Но толкова много неотложни работи се насъбраха, че нямаше никаква възможност да се намери време за един по-обстоятелен разговор между двама ни. Разбира се, размяната на информация при нас е уредена добре. Но нищо не е в състояние да замени непосредствените срещи. Ето защо искам още веднаж да изразя своето задоволство от твоето идване у нас.

Ще започна с нашите вътрешни въпроси.

Като оценяваме периода от две години и половина, изминал от започването на работата по изпълнението на задачите на десетата петилетка, ние с право можем да констатираме, че страната ни е направила голяма крачка напред.

Нашата индустрия се развива равномерно и уверено. Радостно е, че се набелязва преизпълнение на плановете за дания по ръста на производителността на труда. Ние не се стремим към рекордни темпове, тъй като пренапрежението на икономиката е нещо нежелателно. На първо място ние поставяме балансирането на народното стопанство, повишаването на ефективността на производството и качеството на продукцията. Това е задача от стратегически характер.

Танъв подход е толкова по-необходим, тъй като, решавайки текущите задачи, трябва постоянно да имаме предвид перспективата, да планираме развитието за няколко

с неговите решения. Сега е разгарът на прибирането на реколтата. Реколтата, а и времето в различните райони на страната не са равномерни, но като цяло ние се надяваме да получим задоволителни резултати. Решенията на пленума предизвикаха голям поден сред селските труженици. Хората работят самоотвержено. А това, разбира се, е много добра предпоставка за хубав краен резултат.

Сега ще се спра на някои международни въпроси.

Що се отнася до състоянието на нашите отношения със САЩ, ще ти кажа откровенно, че те биха могли да бъдат значително по-добри.

Преговорите за ограничаване на стратегическите нападателни въоръжения се движат със скоростта на костенурка. На последната среща на Андрей Громико с Ванс, американците не приеха нашето предложение взаимно да се откажем от създаването на нови междуконтинентални ракети за целия срок на действие на споразумението.

Ние бяхме се съгласили американците да имат един нов тип такива ракети. Разбира се, същото право бихме имали и ние. Но в такъв случай трябва да се намери разрешение на всички останали несъгласувани въпроси на основата на нашата позиция. Окончателен отговор засега още не сме получили. Накратко, сложните въпроси и трудностите на тези преговори още не са преодоляни.

Нещо повече – възникват и нови моменти, които усложняват положението. По-специално американците заявяват,

че те биха искали да създадат допълнително количество подземни укрития за своите междуконтинентални ракети. Ако те продължат да настояват за това предложение, постигнатите вече договорености могат да увиснат във въздуха. Тогава фактически използваните днес методи за контрол - а това са националните средства за контрол, ще се окажат неефективни.

В САЩ продължават да въртят темата за така наречените "дисиденти". По повод на който и да е отцепник те започват да адигат невъобразим шум. А при това и лицемерно твърдят, че "нямат намерение да се намесват във вътрешните работи" на Съветския съюз и другите социалистически страни.

В пряка връзка с тази фалшива кампания Белият дом създава пречки, изкуствени, разбира се, за развитието на икономическите връзки със Съветския съюз. В същото време по-кресливите "ястреби" призовават да се бойкотират предстоящите Олимпийски игри, напълно да се забрани търговията със Съветския съюз и т.н.

Това, разбира се, е натиск. Натиск безплоден и ние няма да му се поддадем. Но от подобен "силов натиск" международната обстановка се усложнява. От друга страна в последните си изказвания и Картър, и Ванс подчертават заинтересоваността на Съединените щати от подобряването на отношенията със Съветския съюз, започват повече да говорят за сътрудничество. Но в политиката преди всичко се държи сметка не за думите, а за делата.

Твърде опасни са намеренията на Запада да използва Пекин и неговия озлобен шовинизъм, за да отслаби международните позиции на социалистическата общност. Ти знаеш, че политиката на Китай придобива все по-враждебен характер по отношение на социалистическите страни. Работата стигна до там, че Китай открито заплашва Виетнам, упражнява срещу него най-груб натиск.

Неотдавна ние имахме непосредствени контакти с виетнамските другари на най-високо равнище. У нас беше др. Пе Зуан, без да съобщаваме за това в печата. Сега вземаме мерки да подкрепим Виетнам във всяко отношение: в политическо, икономическо и военно. Обмисляме възможността за вземане на мерки от международно-правен характер, за да подчертаем нашата нерушима солидарност с Виетнам.

Зная, че вие също подкрепяте Виетнам. Както индивидуално, така и колективно, социалистическите страни трябва да потърсят възможност за разширяване на помощта и на Виетнам, и на Лаос, включително по линия на Съвета за икономическа взаимопомощ.

Между политиката на САЩ и Китай сега има немалко допирни точки. Характерно между другото е това, че и Вашингтон, и Пекин взеха на въоръжение така наречения диференциран подход към социалистическите страни. Те различно определят отношението си към страните на социалистическата общност: едни "ухават", спрямо други проявяват всевъзможна арогантност. Имам предвид не само мотивите, които звучат в американската и китайската пропаганда,

но и определени политически местове и някои икономически обещания, подхвърляни от време на време.

Собствено казано ти, Тодоре, много добре знаеш всичко това по отношението към България. Във Вашингтон и Пекин с голямо раздражение и неприязън говорят за нерушимата съветско-българска дружба, спрягат я и така, и иначе, опитвайки се по някакъв начин да усложнят нашите отношения. Те биха искали да намерят поне мъничка пукнатинка в съветско-българското сътрудничество и да я използват, за да предизвикат различия между нас.

Във връзка с това не мога да не кажа за Румъния. Чаушеску се държи все по-лошо и по-лошо. В редица случаи той откровено действа в разрез с нашите общи интереси, без да се съобразява със задълженията, които Румъния има като член на Варшавския договор, нито със задълженията, произтичащи от двустранните договори за дружба и сътрудничество с всички нас.

Ти знаеш, че тези дни аз се срещях с Николае Чаушеску. Разговорът беше доста остър. Фактически цялото изложение за нашата оценка на международното положение, включително състоянието на съветско-американските отношения, показваше колко значително се различават позициите на румънците от позициите на другите държави-членки на Варшавския договор. Аз съзнателно засилих въпроса и за политиката на румънците в близкия Изток, за тяхното заиграване със САЩ и с Бегин; за тяхното негативно отношение към нашата и кубинската помощ за Етиопия;

за странната "сърдечност" на китайско-румънските отношения. Аз нарочно казах на Чаушеску: "Е, добре, ще видим как Хуа Го-фън ще използва трибуната в Букурещ".

Каква беше румънската реакция? Чаушеску извърташе, опитваше се да избягва острият ъгли и да смекчи различията. По-специално той представи своя тезис "за засилването на борбата за сфери на влияние" като тезис, който се отнася за междуимпериалистическите противоречия. И все пак като цяло той се спитваше по някакъв начин да обоснове своите погрешни възгледи.

Поради това се наложи в заключение направо да му кажа, че по редица крупни въпроси у нас съществуват разногласия и е необходимо отново да ги обсъдим, може би с участието и на други другари както от наша, така и от румънска страна. Нека в присъствието на повече другари да говори пред света, а това не е така просто. Конкретна дата на срещата не сме определяли. Нека да се позамисли. Мисля, че това ще бъде полезно за него.

Аз зная, Тодоре, че на теб неведнаж ти се е случвало да говориш откровено с Чаушеску. Очевидно необходимостта от такова въздействие сега става особено важна, още повече като се има предвид, че румънците създават за България допълнителни усложнения със своята политика по въпросите на балканското сътрудничество.

Когато те вдигат шум по въпроса за установяването на сътрудничество между балканските страни, това не вършат просто така. И развитието на регионално сътрудничество на Балканите румънците, а също така югославяните

- 10 -

и гърците виждат път към отслабване влиянието на страните от Варшавския договор в тази зона. В това се заключава същността на техния подход.

Ние високо ценим действията на българските приятели, насочени към целта да не се допуска реализация на тези замисли. Трябва решително да се противодействува на всякакви идеи за създаване на обособена групировка на балканските държави със свои "особени интереси".

Разбира се, по въпросите на балканското сътрудничество значителен дял заемат вашите отношения с Югославия. За всички нас не е секрет, че в Югославия има не малко противници на широкото развитие на сътрудничеството с другите социалистически страни. Тъкмо те постоянно раздухват всички спорни въпроси в нашите отношения с Югославия.

Нашата линия на задълбочаване сътрудничеството с Югославия оказва необходимото влияние върху протичащите там сложни процеси в обществено-политическия живот. Ние обърнахме внимание на последните ваши стъпки, насочени към нормализиране на българо-югославските отношения. И искам да кажа, че ние се отнасяме с пълно разбиране към вашия стремеж да не се раздухва публична полемика с Югославия по така наречения македонски въпрос. Такъв конструктивен подход рано или късно ще даде резултати.

Нов момент на Балканите е рязкото влошаване на албано-китайските отношения. Фактически нещата вече стигат до разрыв.

Ти беше съобщил, че албанците вече сондират възможността за подобряване на отношенията с България. Подобни жестове те правят и по отношение на някои други социалистически страни.

Ние ти съобщихме нашата гледна точка. Очевидно албанците не са далеч от мисълта да установят сътрудничество с отделни социалистически страни, а по отношение на Съветския съюз да продължават предишния враждебен курс. Мисля, че у нас се запазва общата позиция: истинското нормализиране на отношенията е възможно само тогава, когато то обхване отношенията на Албания със Съветския съюз и със всички братски социалистически страни.

Международната обстановка като цяло властно диктува необходимостта от постоянно задълбочаване на нашето взаимодействие. Ние сме далеч от мисълта да драматизираме днешната ситуация. Не е така просто да се обърне назад тенденцията към намаляване на напрежението. Нещо повече – важни интереси на самите Съединени щати и на техните съюзници по НАТО /това впрочем се потвърди при моето посещение във ФРГ/ ще ги заставят да продължават конструктивния диалог със света на социализма. Но за да доведе този диалог до реални плодове, особено за намаляване на напрежението във военната област, като никога досега е важно да се укрепва единството на социалистическите страни и добре да се координират нашите действия в международния живот.

Ръководени от тези именно съображения, ние предложихме да се проведе през есента поредното съвещание на Политическия консултативен комитет.

Ние с пълно основание можем да говорим за уверено и крепко развитие на съветско-българските отношения. Процесът на сближаването върви напред. Ние се радваме, че България излезе на трето място в стокообмена на Съветския съюз. Крачка по крачка се установява прякото сътрудничество между нашите министерства, ведомства и организации, укрепват контактите между производствените колективи. Всичко това дава своите плодове.

Разбира се, има въпроси от работен порядък, например в икономическата област, които се обсъждат, но това е напълно естествено.

Сега завършва разработването на Генералната схема за специализация и коопериране.

Аз се запознах с твоята записка до Политбюро на ЦК на Българската комунистическа партия, в която се оценява работата по Генералната схема, и съм напълно съгласен, че тя трябва да има, както ти си написал, политико-икономически характер. Що се отнася до строго конкретните въпроси на следващата петилетка и на по-нататъшната перспектива, те трябва да се решават в рамките на координацията на нашите народностопански планове.

Да определим окончателно още сега евентуалните обеми на доставките на суровини и оборудване, които вие искате, ние не можем. Плановете за социално-икономическото развитие на нашата страна за следващата петилетка и в перспектива до 1990 година още не са обсъждани в Политбюро на ЦК. Същевременно искам да отбележа, че правителствените

комисии, възглавявани от другарите Цолов и Байбаков, извършиха много голяма работа, в която взеха участие почти всички министерства и комитети на Съветския съюз и България. Разработените от тях предложения могат да служат за ориентири при формирането на нашите народно-стопански планове, а някои най-крупни проблеми могат да бъдат включени и в Генералната схема.

Вземайки предвид изказаните от теб съображения, ние настояваме нашия Госплан да ускори подготовката на Генералната схема и осъществяването на координацията на плановете за 1981-1985 год.

Нови възможности за задълбочаване на икономическото взаимодействие между нас се откриват във връзка с одобрените от сесията на Съвета за икономическа взаимопомощ дългосрочни целеви програми за сътрудничество. Ние не трябва да погалим сили и да направим следващите петилетни петилетки на специализацията и кооперирането. Това ще помогне за успешното решаване на сложните икономически проблеми.

За задълженията на България към Запада ние сме говорили с теб неведнаж. Вниманието към този проблем не бива да се отслабва, защото от икономически, той може да прерастне в политически проблем.

Ти ми разказа преди за вашата програма за постепенно избавяне от бремето на дълговете към Запада. Другарите ме информираха, че тази програма вече дава първите резултати. Но очевидно заслужава още и още веднаж да се види какво може да се направи за намаляване на икономическата зависимост от капиталистическия пазар.

Ние преценяваме като важни и своевременни решенията на априлската Национална конференция на БКП. На нея ти правилно постави въпросите за укрепване на плановото ръководство на икономиката, за подобряване на партийния контрол върху дейността на стопанските органи. За нас е разбираем и стремежът на ЦК на БКП да стабилизира органите за управление на стопанството, да закрепим кадрите на съответните работни участъци.

Аз не засягам, Тодоре, всички аспекти на съветско-българските отношения. Спирам се на най-важните от тях. Ти можеш да бъдеш уверен: нашите другари, които се занимават с практическите въпроси на развитието на съветско-българските отношения, имат ясна ориентация от ЦК - навсякъде, където това е възможно, да проявяват пълна отзивчивост към българските приятели, заедно да намират пътища и средства за преодоляване на едни или други трудности.

В заключение не мога да не кажа още веднъж, че аз съм признателен на Централния комитет на БКП и на Държавния съвет за награждаването ми с международната Димитровска награда. За мен това е много висока и скъпа чест.

В света има много събития и не мога сега да обхващам всички въпроси. Подбрах само някои най-близки събития.

САЩ, откровено казано, са силна държава. И те знаят, че ние също сме силна държава. Картър помоли по различни начини за среща с мен. Запитва ме и с писмени молби. Аз съм готов да се срещна с Картър, но само при определени условия. Иначе той ще използва срещата за пропагандни цели. Ще говори: "Аз предложих това и това, но русите не приеха". Ще отида на среща с него само при предварителна уговорка, че ще заявим, че сме се споразумяли Съветския съюз и САЩ никога да не употребят първи ядрено оръжие една срещу друга и срещу която и да е държава. Ще обявим това публично и по радиото и по телевизията. Само при такова условие ще отида на среща с Картър.

А сега бих искал да те послушам теб, скъпи Тодоре.

III. УСТНО ИЗПОЖЕНИЕ НА ДР. ТОДОР МИВКОВ

След др. Брешнев се изказа др. Мивков.

Най-напред той сърдечно благодари за поканата да посети Съветския съюз и за предоставената възможност да се срещне и да разговаря с др. Брешнев, и му предаде поздравите на Политбюро на нашия Централен комитет на Партията. Той благодари също и за информацията, която изнесе др. Брешнев и помоли за разрешение да запознае Политбюро на Централния комитет на нашата партия с нея.

Неотдавна, каза др. Т. Мивков, ние в Политбюро се занимахме с въпросите на сегашното развитие на международното положение и на международното комунистическо и работническо движение и нашето становище представихме в ЦК на КПСС. Трябва и сега да заявя, че и по въпросите на международното положение, и по въпросите на международното комунистическо движение между нас няма различия и в нюансите. На международната арена и в световното комунистическо движение ние провеждаме мероприятия, които са съгласувани със Съветския съюз и с КПСС.

В последно време в нашия печат и в другите средства за масова информация във връзка с предстоящото посещение на Хуа Го-фън в Румъния и Югославия ние засилихме публикуването на материали, разобличаващи шовинистическия, антисъветски и антикомунистически курс и враждебните

действия на Китай, без в нашите публикации да се говори срещу Румъния и Югославия.

Що се касае до Виетнам и Лаос, ние напълно поддържаме вашата линия и тревога за създаденото особено положение в този район, поради агресивните действия на Китай срещу Виетнам. Наскоро у нас беше министърът на външните работи на Виетнам и той изказа благодарност за помощта, която България оказва на Виетнам. Напълно споделяме вашето предложение братските социалистически страни и СМВ да окажат колективна помощ на Виетнам и Лаос.

Що се касае до нашата политика на Балканите, желая да изтъкна, че ние съгласуваме със Съветския съюз всички наши ходове, които предприемаме тук: нашата линия на Балканите е в съответствие с общата линия на братските социалистически страни и преди всичко с линията на Съветския съюз в този район. Обстановката на нашия полуостров е изключително сложна. На широк фронт тук работят американците, НАТО и особено китайците: и всички техни действия са насочени срещу Съветския съюз и срещу България.

Ходовете, които ние предприемаме тук, имат за цел да не допуснем България да бъде изолирана. През 1981 година ще чествуваме 1300 годишнината от създаването на българската държава. Със задоволство следва да отбележим, че през всичките тези 13 века България никога не е имала такива добри отношения със своите съседи, както сега. Без съмнение това е успех на нашата обща линия, която провеждаме начело със Съветския съюз. Разбира се, в никакъв

случай не бива да допуснем на Балканите да се създаде регионален съюз, който ще бъде насочен срещу Съветския съюз и срещу България. По този въпрос ние сме наясно.

На Балканите има и някои общи проблеми, в чието решаване следва да участва и България. В противен случай ние ще се изолираме от другите балкански държави. Става дума за общи мероприятия, които се осъществяват от десетина години насам, като въпроси на транспорта, туризма, използването на енергията, на реките и т.н. В случая искаме добре да бъдем разбрани. Ако към тези въпроси подхождаме тесногърдо и се придържаме стриктно към концепциите на някои да не участвуваме в никакви общобалкански инициативи, ние ще се изолираме от другите балкански страни. А това няма да бъде от обща наша полза. Имаше договореност наши компетентни органи да се срещнат със съответни ваши органи и заедно да обсъдят и изяснят въпросите за сегашното положение и за нашите по-нататъшни действия на Балканите. Смятаме, че такава среща трябва да стане колкото е възможно по-скоро.

Що се касае до Югославия и Румъния, ние напълно поддържаме съображенията, които току що бяха изложени от Вас.

За отношенията с Албания. Според нашата оценка и мнение не бива да се затваря нито една вратичка пред която и да било наша братска страна, за подобряване на отношенията с Албания. Ние трябва да координираме нашата линия спрямо Албания и в подробностите. Що се касае до нас, ние не само се стремим, но и вършим това на практика.

Доколкото сме информирани, НАТО предприема мерки за използване на вакуума в отношенията на Албания с Китай. Те ще предприемат конкретни мерки в тази насока. Засега ние не виждаме възможност Албания да регулира отношенията си едновременно с всички братски страни, в това число и със Съветския съюз. За албанците в момента това би било политическо самоубийство. Според нас, ние трябва така да работим, щото да не допуснем американците и НАТО да се възползват от създаденото положение, да се борим срещу техните намерения. Не е нужно тук да посочваме какво представлява Албания в стратегическо отношение. Смятаме, че следва да се прави всичко възможно, за да се слобием макар и с частични резултати в отношенията с Албания. Нашата партия, нашето Политбюро и правителството винаги са се ръководили и се ръководят от изискването всяка наша стъпка в отношенията с Албания да съгласуваме предварително със Съветския съюз.

За предстоящото заседание на Политическия консултативен комитет на Варшавския договор: ние приветствуваме предложението да се свика заседание на ПКК през тази есен в Москва и дадохме нашия положителен отговор.

Някои въпроси на нашето двустранно сътрудничество и на сближаването съм подготвил в писмена форма, но преди да ги изложа, искам да кажа съвсем накратко за положението вътре в България. Другарят Т. Мивков посочи, че общо взето положението в страната е добро – и в партията, и сред народа има оптимизъм. Нямаме трудности вплотеността на

на партията и народа. Тази година имаше неудачи в селското стопанство – бури, късни слани, градушки. Досега пострадалите площи от капризите на природата са достигали най-много до 4 милиона декара. А тази година те ще бъдат около 8 милиона декара – двойно повече. Започна и засушаване, което ще донесе допълнителни загуби. При тази обстановка ние мобилизираме силите на партията и народа поне частично да компенсират загубите от капризите на природата.

След това др. Мизков прочете следното своо писмено изказване:

В нашия разговор с Вас в България през 1973 година, аз засегнах въпроса за цените на нефта и газа, като обосновах становището, че Съветският съюз трябва да увеличи тези цени и заявих, че ние ще подкрепим това. Но едновременно поставих настойчиво и въпроса за острата необходимост да се коригират реално и цените на селскостопанските произведения. Направената досега корекция в това отношение е незначителна. И, както е известно, България, която е със сравнително добре развито селскостопанство, дава стотици милиони валутни лева, за да покрива дотациите за износ на селскостопански произведения в прясно и преработено състояние.

Ние ежегодно поставяме този въпрос в СИВ, но неговото разглеждане се отлага било под предлог, че следвало да се проучи, било поради това, че в СИВ е придобил прозвището "българският въпрос" и се пренебрегва.

Тук засегнах само въпроса за цените на селскостопанските произведения, но стои въпросът и за цените на други стони. За нас, другарю Брежнев, въпросът за цените се превръща в неуправляем процес. Ние не знаем какви ще бъдат цените на 1 януари идущата година и на 1 януари 1980 година. Очевидно, ако това състояние продължава, нашият вече огромен валутен дебаланс ежегодно ще расте.

Искам да изкажа благодарност за помощта, която Политбюро на ЦК на КПСС и съветското правителство ни оказаха с отпуснатия кредит. Без тази помощ България от тази година нямаше да бъде платежоспособна.

Идеята за сближаването на България със Съветския съюз да станат те като единен организъм, не се реализира на практика така, както беше замислена, защото не всички още я разбират и приемат, не осъзнават, че тя отговаря и на нашите двустранни интереси, цели и задачи, и на интересите на светския социализъм.

Разбира се, ние ще търсим и нови форми в нашите двустранни отношения и в сближаването, което и според Вашите думи, е закономерност на развитието на социалистическата общност. В никакъв случай обаче не бива да допуснем заради временни трудности идеята и делото на българо-съветското сближаване да се компрометират. Защото на цял свят е известно, че Народна република България е най-тясно свързаната социалистическа страна със Съветския съюз.

Освен това следва да се отчитат положението и районът, в който се намира България, и огромният натиск, който по всевъзможни начини и чрез всевъзможни средства се упражнява върху нашата страна и нашия народ.

Затова, драги Леонид Илич, моля Ви, като вдъхновител на идеята, да проявите още един път лично внимание към проблемите на развитието на нашата страна и към сближаването на Народна република България със Съветския съюз.

Я л т а

Т. Цирков

14 август 1978 година

VI. СЛЕД ДР. ЖИВКОВ ОТНОВО СЕ ИЗКАЗА ДРУГАРЯТ
БРЕЖНЕВ, КОЙТО ЗАЯВИ:

Драги Тодоре, ти ни представи сега голям, изключително важен документ, в който поставяш много съществени въпроси. Нужно е време, за да се превари в нас изложеното от теб, да се осъзнаят повдигнатите проблеми.

Но още сега по принцип искам да заявя: Добре е, че ти изложи в писмен вид своето гледище по нерешените въпроси в нашите взаимоотношения. Това за нас е много важно и има голямо значение. То ще ни помогне да се ориентираме в създаденото положение, и ако има пропуски и недоработени неща, те да се поправят и Генералната схема да се подобри. Виждам, че правиш много предложения. Заедно с другарите ще ги обсъдим и обмислим. Още утре ще поръчам те да се подготвят за обсъждане в Политбюро на ЦК на КПСС. Ние най-внимателно ще разгледаме поставените от теб въпроси и ще дадем съответни указания на Министерския съвет, на Госплана и на отделите на ЦК.

Ако по въпросите на Балканите ви е нужна консултация, нашият МВД и съответните отдели на ЦК на КПСС ще бъдат готови да сторят това без отлагане. Веднага ще дам съответни указания.

VII. НАКРАЯ ДРУГАРЯТ ТОДОР ЖИВКОВ, КАТО БЛАГОДАРИ
ОЩЕ ВЕДНАМ НА ДРУГАРЯ БРЕЖНЕВ, ЗАЯВИ:

Имайте предвид, другарю Брежнев, че за да поставя тези въпроси, положението вече е станало неудържимо. България има възможности не само да не бъде в тежест на Съветския съюз, но и да помага на Съветския съюз. Нужно е обаче да се решат някои въпроси, които с години се протакат, няма кой да ни изслуша. А наистина, това са дребни, елементарни въпроси. България е малка страна. Поради нерешаването на тези въпроси, ние сега не знаем какво да правим, просто сме парализирани. В случая не са нужни особени жертви от Съветския съюз: просто трябва да се седне и да се решават въпросите. Подчертавам още един път, че всичко това следва да се върши върху основата на сближаването на България със Съветския съюз.

Ако Госпланът и Банката на Съветския съюз видят, че у нас са застрашени икономическите интереси на Съветския съюз, те имат възможност винаги да постъпят така, както би постъпила например нашата Банка спрямо наше предприятие, изпаднало в незаavidно положение, за да осигури своите вземания. За мен това е ясно и няма друг път: просто следва да се постъпва както с всяка ваша република. Ако примерно аз съм член на Политбюро на ЦК на КПСС и в България става нещо нередно икономически и е във вреда на Съветския съюз - бих предложил Банката и Госпланът на

Съветския съюз да се намесят и да сложат ръка. Това ще бъде съвсем логично. България е свързана на живот и смърт със Съветския съюз. Но с години да се влачат едни и същи въпроси и да не се решават – това е ненормално.

Имайте предвид, другарю Брежнев, че никак не ми беше лесно да се реша да изложа тези въпроси пред Вас. Повече няма да говоря.

VIII. В ЗАКЛЮЧЕНИЕ ДР. БРЕЖНЕВ ЗАЯВИ:

Това, което чухме днес, е много важно, изключително важно. Въпросите, които ти, Тодоре, повдигаш не могат да се решат веднага. Но аз още сега мога да ти дам гаранция и да обещаая да помогна за решаването на тези въпроси. Сега това именно мога да сторя – да дам такава гаранция и такова обещание.

IX. Понеме срещата започна в 6 часа след обяд, още в началото беше прието общо съобщение за приятелската среща между другарите Тодор Ливков и Леонид Брежнев, което беше оповестено в печата и в другите средства за масова информация.

X. По време на своя престой в Ялта, др. Тодор Ливков се срещна и води разговор с другаря Едвард Герек, който също беше на почивка, главно във връзка с предстоящото посещение на Полска партийно-правителствена делегация в България.